

Børne Blad

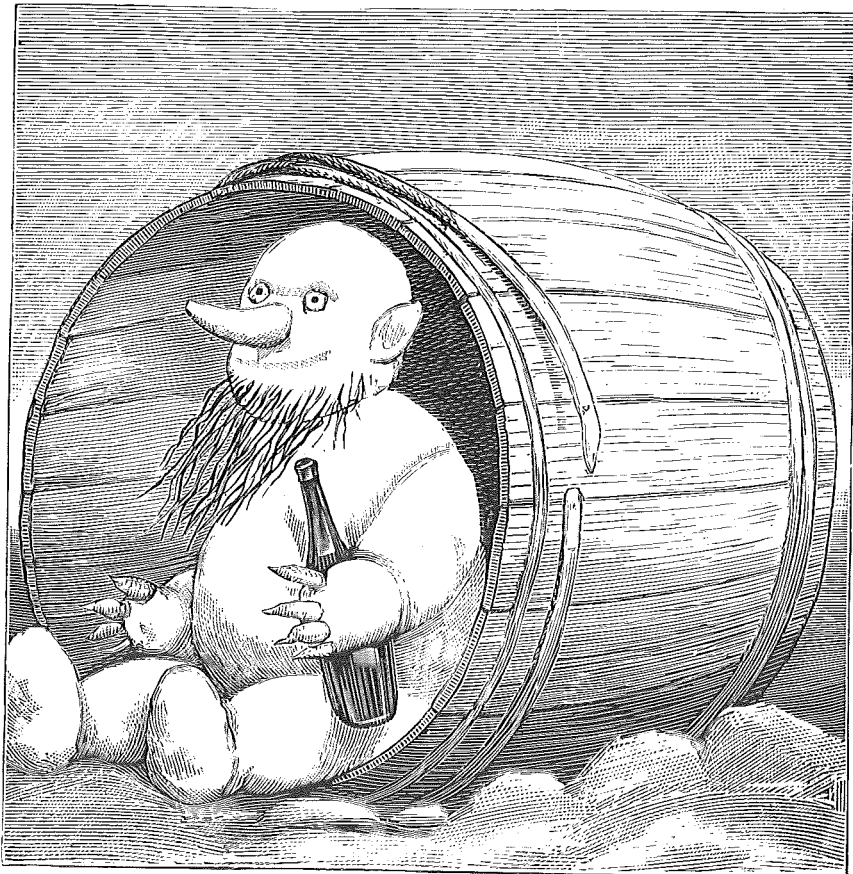

Entered at the post-office at Decorah, Iowa, as second class matter.

Nr. 50.

10de december 1893.

19de aarg.

Studentens snemand.

Børneblad

udkommer hver søndag og koster 50 cents for aaret, bestalt i forflid. I pakker til en adresse paa over 5 eksptr. leveres det for 40 cents, og over 25 eksptr. for 35 cents. Til Norge koster det 60 cents.

Benge og bestillinger, samt alt, hvad der angaar ekspeditionen, sendes direkte til LUTH. PUB. HOUSE, Decorah, Iowa.

Alt vedkommende redaktionen af bladet sendes til Rev. C. Wulfsberg, Decorah, Iowa.

Undervisningsplan for søndagsskolen.

—
Bvorledes kan vore søndagsskoler bedst naa sit maal: at befæste børnene i Guds ords sandhed til salighed og bevare dem for den rettroende lutherske kirke? Svar paa dette spørgsmaal var det, de prestere søgte, som med konferensen i Decorah ifjor sommer holdt et særskilt møde om søndagsskolen. Man blev snart enig om, at det vilde bidrage ikke lidet til opgavens løsning, om man kunde udarbejde en fælles undervisningsplan for søndagsskolerne i bort samfund og indrykke den i „Børneblad“ med lektser for hver søndag og vink til lærerne om undervisningen. En saadan plan maatte, det enedes man ogsaa om, være anlagt efter følgende grundtræk:

Luthers lille katekismus maatte danne grundlaget for undervisningen.

Hele skolen maatte hver søndag kunne undervises i en og samme læregjenstand, om end lektsernes længde maatte bestemmes af de forskellige børns fatteevne. En saadan ordning vilde gjøre det muligt for presten eller superintendenten ved en kort katekisation at undersøge, om børnene havde lært sine lektser og forstaaet dem.

Undervisningsplanen maatte være saa simpel, at den vilde passe for den mindste søndagsskole, og paa samme tid saa tydelig, at de største søndagsskoler kunde indrette sig efter den.

Man holdt det for ønskeligt, at den første gennemgaaelse af katekismen ikke skulde be-

høve at tage meget mere end et aar. Sidenefter kunde man ved en fyldigere benyttelse af skriften og Pontoppidans forklaring indrette en grundigere undervisning i katekismens lærestof.

Lektser saabelfom vink til lærerne maatte selvfølgelig trykkes baade i det engelske og norske sprog.

Undervisningsplanen maatte ikke gjøre det unødvendigt for børnene at have lærerbøgerne.

Medlemmerne af den komite, som det blev overdraget at udarbejde en undervisningsplan nogenlunde efter ovenangivne omrids, er travlt sysselsatte, hver i sin kaldsgjerning, og dober nu først at fremlægge i „Børneblad“ resultatet af det forholdsvise ringe arbejde, de har kunnet lægge paa denne store sag. Saavidt vi ved, er den her beskrevne fremgangsmaade ved undervisningen ikke nogenstinde bleven befulgt i søndagsskolen. Paa samme tid derfor, som vi tror den værd et aars forsøg, maa vi dog ogsaa bede om overbærenhed med de mangler, som den erfarne prests og lærers øie vist vil opdage. Vore egne og andres erfaringer, under det at planen prøves, vil, haaber vi, sætte os istand til at rette paa feil og muligens udpege for os en ny og bedre fremgangsmaade.

Da nu „Børneblad“ i den nærmeste fremtid vil begynde at optage lektser efter vort system, bør man endnu merke sig følgende vink til den rette forstaaelse af planen og den heldige benyttelse af den.

Vi har foreløbigt ikke befattet os med at ordne undervisningen i den saakaldte „bibelklasse“, det vil sige, de konfirmerede, som møder for at gennemgaa hele affnit af skriften.

Resten af søndagsskolen har vi tænkt os inddelt væsentlig i tre klasser: „abc-klassen“, „katekismus-klassen“ og „forklæringsklassen“.

Til „abc-klassen“ henhører de børn, som endnu ikke kan læse udenad, og som i den

knappe undervisningstid paa søndagsskolen blot kan lære et kort affnit af katekismus-lekser eller et lidet bibelvers udenad, og da kun paa den maade, at læreren atter og atter fremfiger ordene for dem.

Til „katekismus-lassen“ regner vi de børn, som har lært at læse saavidt, at de til hver søndag selv kan indprente sig et stykke af katekismen, saa stort som f. eks. et af budene med Luthers forklaring til det.

„Forklarings-lassen“ skulde, har vi tænkt os, bestaa af børn saa fremskredne, at de til hver søndag kunde lære udenad et eller flere bibelsprog ved siden af en almindelig katekismus-lekse.

Det er vel overflødigt at bemærke, at der inden hvilkensomhelst af disse klasser ofte kan findes børn af saa forskjellig færdighed, at den ene kan lære mere end den foretrukne lekse, den anden ikke saa meget. Det bliver da naturligvis lærerens sag at bestemme leksernes omfang for saadanne.

Undertiden kan det næsten ikke undgaaes, at jo lekser for en søndag bliver den samme for alle børnene. Dette bliver f. eks. tilfældet med de første lekser i læren om den hellige skrift.

Lærerne vil dog i almindelighed, tror vi, ansees for store nok af dem, som med os hylder det princip, at lekser ikke bør være længere, end at den i den korte skoletime ordentlig kan forklares for eleverne og forstaaes af dem. Skulde alligevel en særdeles dygtig lærer med en ualmindelig lærerlysten klasse nu og da finde lekserne for lette, vil der i forklaringen, bibelhistorien eller salmebogen let kunne opsiges tilstrækkeligt ekstra lærestof, som passer til de foretrukne lekser. Overhovedet maa det erindres, at lekserne og de vink, som gives lærerne, nødvendigvis af os maatte afpasses mere efter lærebnen og undervisningsbønnen hos de middelmaadige flinke børn og lærere.

Lekser vil i almindelighed angives blot ved henvisning til lærebøgerne. Kun da

vil ordlyden blive helt aftrykt, naar hele søndagsskolen har et bibelsprog til lekse, eller naar „forklarings-lassen“ har at lære et sprog, som ikke findes i forklaringen.

Bibelhistorien bør helst foredrages mundtlig fra begyndelse til ende for hele søndagsskolen, enten af præsten eller bestyreren eller en anden lærer. Næsten hver søndag vil der dog i lekser findes henvisninger til bibelhistorien. Børnene bør holdes til at gennemlæse det angivne affnit iforveien, saa at læreren kan benytte det til at belyse den læregjenstand, som er fore.

Vore kjernefalter vil man finde det lettest at bringe ind i børnenes hoved og hjerte, dersom man gaar frem efter følgende metode: Præsten, bestyreren, organisten eller en af lærerne fremfiger en strofe og lader børnene gjentage den dels i kor, dels enkeltvis. Paa samme maade indprentes den næste strofe, saa begge de første strofer under et, og saaledes fortsætter man, indtil hele verset er lært. Da synger man det et par gange. Det tager en forbausende kort tid at indprente børnene et salmevers, naar man først har faaet lidt øvelse i denne metode. Den har fornemmelig to fordele: Ogsaa de børn, som ikke kan læse, lærer salmerne, og man faar anledning til at fremhæve meningen i ordene, saa at de kan synges med forstand, følelse og rytme.

De „vink til lærere“, som omtales, vil ialfald for det første bestaa væsentlig i en kort, enfoldig katekisation, altsaa spørgsmaal og svar, over den foreliggende læregjenstand. Hvis komiteens plan finder nogenlunde almindelig tilslutning, vil der forhaabentlig med tiden kunne træffes foranstaltning til at give lærerne mere tilstrækkelig hjælp og vejledning.

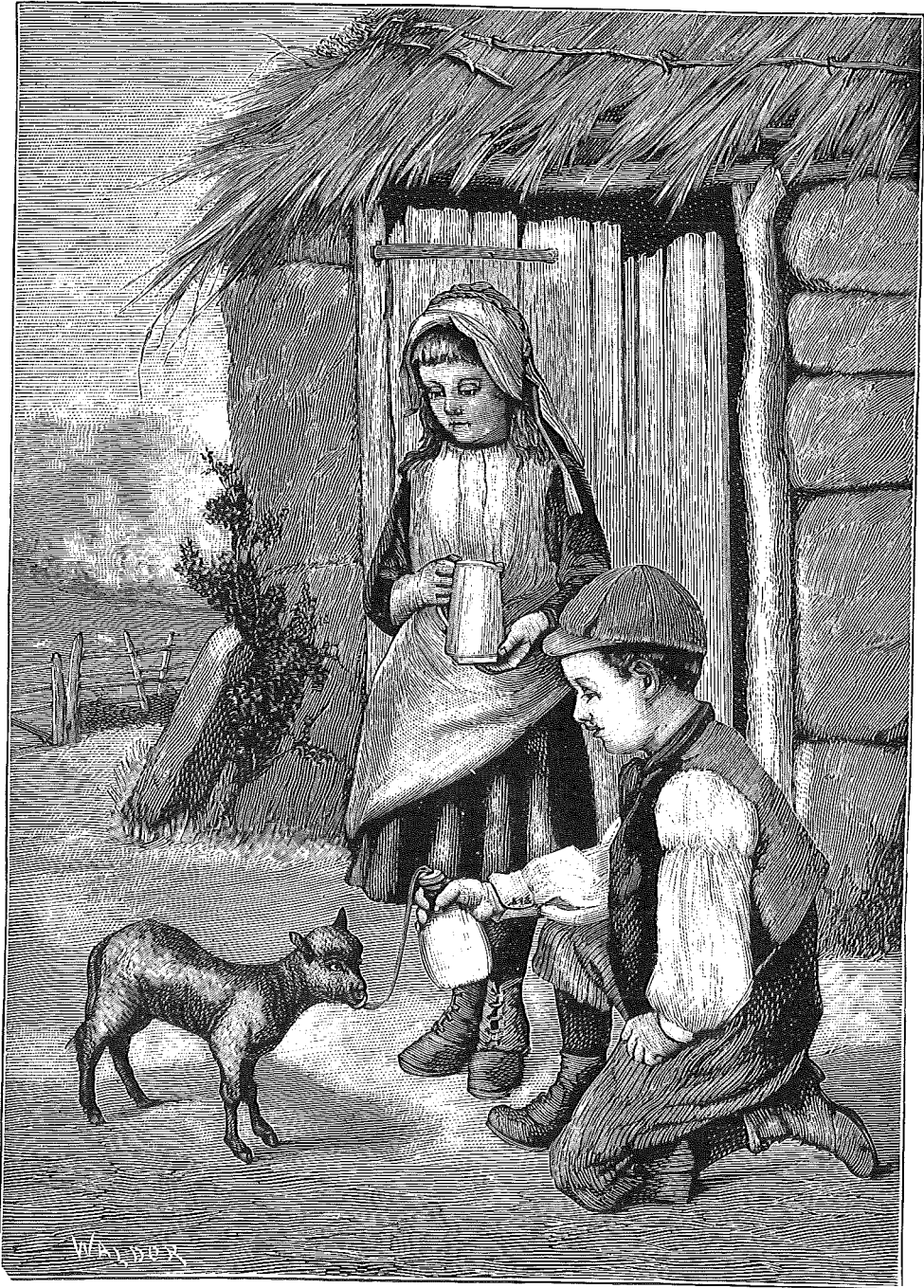
Gud velsigne vort foretagende for Jesu skyld! Amen.

Paa komiteens vegne

D. G. Brandt, sekretær.

Enils gut for bedstemor.

Et moder ost lam.

Hvem var tyven?

(En fortælling af Christoph Schmid.)

(Fortsættelse.)

„Ja, ja“, sagde den gamle bonde, „saa gaar det her i verden. Du, mor, lod dig blænde af alle hendes penge, og du, min søn, af hendes smukke kinder, og jeg var allfor eftergivende lige overfor eders bønner. Og nu har vi alle tre faaet vor straf. Vi skulde have fulgt gamle Jakobs gode raad. Den kloge mand udtalte altid sin misnøje med dette giftermaal, naar vi kom til at omtale det, dengang han endnu levede. Jeg husker endnu saa godt hvert eneste af hans ord og har tusende gange tænkt paa dem. Husker du det ikke, mor? Du sagde engang: 'Ei tusend daler er en pen sum penge!' Men Jakob rystede paa hovedet og sagde: 'Hvorfor vil I da endelig have saa mange penge? I har dog hidtil ikke lidt nogen nød. Jeg er ræd for, at disse penge ikke vil bringe nogen lykke med sig.' Netop saaledes talte gamle Jakob, og det er, som om jeg endnu hører ham sige det.“

„Og du, min søn, sagde engang: 'Nei, hvor pen hun er! Hun er aldeles som en rose.' Men den kloge Jakob svarede: 'En rose eier ikke blot skjønhed; den forener ogsaa skjønhed med nytte; den skænker os de ædelste gaver, det rene voks og den kostelige honning. Blot ydre skjønhed er som en papirose, en elendig, død ting uden duft og liv, uden honning og voks.' Dette sagde den ærlige Jakob, men vi vilde ikke høre paa ham. Nu faar vi føle sandheden. Hvad vi dengang ansaa for vor største lykke, er nu bleven vor største ulykke. Gud gibe os sin naade til at bære det i taalmodighed; nu er der ikke andet at gjøre.“

Saaledes sad de tre og talte sammen.

Ogsaa for Marie var der nu oprunden haarde dage. Da de gamle skulde bo i den lille sidebygning, havde hun maattet flytte.

Skjønt flere smukke værelser stod ubenyttede, lod den unge kone hende faa det elendigste kammer i hele huset at bo i, og dertil krævede hun hende paa alle mulige maader og plagede hende ubefrikelig. Hele dagen igjennem hallede hun paa hende, og Marie kunde ikke gjøre det mindste arbejde til hendes tilfredshed. Den stakkars pige følte derfor sterkt, hvorledes hun nærmest blev betragtet som en plage og en byrde. De gamle havde ikke stor trøst at bringe hende; de var selv raadløse og hjælpeløse. Ofte tænkte hun paa at reise sin vei. Men hvorhen skulde hun gaa?

Tilslut gik hun til den gamle prest og spurgte ham tilraads. Den forstandige mand svarede hende: „Paa Granly skal du ikke i længden blive, min brave Marie. Din salige far har givet dig en god opdragelse og lært dig meget, som kan være til nytte i en borgerlig husholdning; men paa Granly fordrer man af dig samme arbejde som af en stert bondepige; man overlæser dig med arbejde, som er for skidt for dine kræfter og ikke passer for dig. Imidlertid vil jeg raade dig til ikke straks at vandre ud i verden ganske paa det ubiise. Det bedste er antageligvis at blive der indtil videre og arbejde, saa godt du kan, idet du beder til Gud og tillidsfuldt venter paa hans bistand. Gud, som har ladet dig opdrage for andre forhold, vil ogsaa finde en passende stilling for dig. Jeg skal gjøre, hvad jeg kan, for at skaffe dig tjeneste hos en brav og kristeligstindet borgerfamilie. Ved nu og stol paa Gud. Vær taalmodig i prøvelsens stund, — og Gud vil nok ordne alt, skal du saa se.“

Marie talte for hans gode raad og lovede at følge det.

14. Marie bliver atter jaget sin vei.

I denne for Marie saa tunge tid kom den 25de juli, hendes faders nabnedag. Denne dag havde altid været en glædesdag for hende; hun havde altid paa den søgt at

glæde sin far ved en eller anden liden overraktelse, saaledes havde hun gjerne arbejdet en liden present til ham og søgt at have lidt bedre middagsmad end sædvanlig med en flaske vin til, og bordet rigelig pyntet med blomster. Hun havde ogsaa denne gang lyst til at lægge sin Kjærlighed til ham for dagen. Omegnens folk havde for stik paa saadanne mindedage at pynte de afdøde Kjæres grave med blomster; ved saadanne leiligheder havde de saa ofte bedet Marie om blomster, som hun ogsaa altid med glæde havde givet dem. Hun besluttede derfor paa denne dag at følge denne stik og pynte faderens grav med blomster. Hun tog da den smukke kurv, som havde været den første årsag til hendes ulykke, og fyldte den med forskjellige blomster og friske, grønne blade og gik en time tidligere, end hun behøvede for gudstjenestens skyld, til kirken og satte kurven paa faderens grav. Hendes taarer faldt paa blomsterne og glintede som dugperler paa dem. „Du kjære, elskede far“, sagde hun, „du har bestrøet alle mine lids veie med blomster, og jeg kan ikke gjengjælde dig det. Men lad mig idetmindste saa lov til at smykke din grav med blomster.“

Hun lod kurven staa paa graven; hun behøvede ikke at frygte for, at nogen skulde tage enten den eller blomsterne. Bønderne betragtede tvertimod blomsterkurven med vemodig glæde, velsignede i sit hjerte den brave datter og pussed den fromme far himmeriges hvile.

Den følgende dag, medens bonden og hans folk kjørte hjem hø fra den store stette bag skoven, forsvandt et stykke fint lintøj, som havde ligget ude paa græsvolden ved huset for at bleges. Den unge kone paa gaarden, der først savnede det udover mod aftenen, og som, lig alle gjerrige, var meget mistænksom, havde straks fattet mistanke til Marie. Den gamle Jakob havde nemlig ikke gjort nogen hemmelighed af historien med ringen og fortalte den til de gamle paa

gaarden. Ogsaa sønnen havde faaet vide om det og havde været ubetænksom nok til at fortælle derom til sin kone. Den nævnte dags aften kom Marie med riben over skulderen og en lerkrutte i haanden hjem fra marken sammen med de andre piger; da kom den unge kone fint som en drage ud fra kjøkkenet, overfaldt Marie med de simpleste skjeldsord og krævede tøiet af hende.

Marie svarede rolig, at hun umulig kunde have taget tøiet, da hun jo hele dagen sammen med de andre folk havde været ude og høet. En eller anden fremmed maatte have stjaalet det, medens konen var inde og kogte maden. Saa var det ogsaa i virkeligheden. Men bondekonen skreg forbitret:

„Din ihvejntel! Tror du ikke, jeg ved om, hvorledes du skal ringen og kun med nød og neppe slap undas bøddelens sverd? Pak dig sieblittelig ud af mit hus. Jeg vil ikke have slige folk under mit tag en eneste dag længere.“

Hendes mand tillod sig at bemærke: „Du vil dog vel ikke jage hende bort saa sent paa dagen? Solen er jo allerede gaaet ned. Lad hende dog saa spise tilastens med os og idetmindste være her inat; hun har jo i denne brændende hede arbejdet for os i hele dag.“

„Ikke en lime længere!“ skreg den rasende kone. „Og du behager at tie sieblittelig, ellers henter jeg et brændende vedtræ fra kjøkkenet og skopper i munden paa dig.“

Manden saa, at han ved flere indbendinger blot vilde gjøre ondt værre, og taug derfor. Marie svarede ikke et ord mere til alle hendes fornærmelige bestrydninger, men pakkede sine saa fager sammen i et hvidt tørklæde, tog knippet i haanden, takkede grædende for al den godhed, som var bleven vist hende paa Granly, forstyrede endnu engang om sin uskyldighed og bad blot om tilladelse til at sige farvel til de to gamle.

(Fortættes.)

Studentens snemand.

[Med billedc.]

Unfel var student; han skulde blive doktor med tiden; men endnu var han ikke færdig. Størsteparten af aaret boede han inde i Kristiania; men i juleferierne kom han stadig en tur ud paa landet til os, og da blev der altid fryd paa os, børn.

"Gutter har aldrig lov til at kjede sig!" var hans stadige omkvæd, naar hans smaa søster sønner fandt paa at sætte op et misfornøiet ansigt, fordi de ikke kunde finde paa noget at gøre. Saaledes ogsaa en eftermiddag mellem jul og nytår, ikke var det skotteis, hele søen laa dækket med nyfalden is, heller ikke var det skiføre, — sneen var fram, og heller ikke agesføre — veiene var bløde og daarlige. Og derfor kjede vi os.

"Gutter har aldrig lov til at kjede sig!" sagde atter onkel, "J burde skamme eder! Tænk at bo paa landet og være tre brødre sammen og alligevel ikke finde paa noget at gøre!"

"Hvad skal vi gøre da?" surmulede vi.

"Hvorfor ikke bygge en snemand?"

"Na, det har vi gjort saa mange gange! Det er ikke noget moro!"

"Kom, saa skal jeg være med da!"

Saa da vilde vi alle blive med, kan du tro! Og med onkel i spidsen stormede vi ud.

Ude paa tunet laa en stor tønde, hvis ene bund var flaaet ud.

"J den skal vi sætte snemanden!" raabte onkel, og saa gav vi os alle til at trille tonden frem til en bekvem plads.

Da det var gjort, tog vi fat paa arbeidet under onkels kommando.

Vi maatte trulle snebolde, og han stod og formede dem til med skuffe og hænder, medens det ene beundringsraab efter det andet lød fra os.

En stor snebold blev snart dannet til krop, og en mindre ovenpaa gav et prægtigt hoved, og saa begyndte onkel at lave ben og arme til ham. Nei, hvor slink han var.

"Men nu maa vi faa en næse til ham!" sagde onkel og tog en istap som han pladsede midt i ansigtet nedensfor de to sorte øine, som han havde malet med et kulstykke.

"Han ser jo ud som en gammel drukkenbolt. Det er bedst, han faar sin brændevinsflaske under armen. Spring ind i skjottenet, du Erik, og bed mama at laane os en tom flaske."

Snart var Erik ude igjen med flasken, og det varede ikke længe, førend onkel havde anbragt den under vor snemand's ene arm.

"Er det ikke bedst, han faar lidt skjeg ogsaa?" vedblev onkel.

"Jo, jo, jo," skreg vi i munden paa hverandre.

"Tror J, vi tør tage den sopelimen der?" spurgte han.

"Jeg skal spørge mama," raabte jeg og styrkede ned.

Jo, vi fik lov; hun havde nok af dem. Onkel løste op limen og fik af kvistene et prægtigt skjeg til manden. Noget stridt var det nok kanhænde; men det passede bedst for sig en karl.

"Hurra! Nu var den færdig! Alle i huset maatte ud at se paa den. Og alle syntes, at studenten havde været grulig slink.

"Det er jo Diogenes i tønden!" sagde papa.

"Nei Diogenes drak ikke," mente Erik, og saa udsandt der sig en lang disput om, hvorvidt Diogenes havde været en drukkenbolt eller ikke. Men snemanden sad uforstyrret og hørte derpaa og tog de grove beskjoldninger mod sig med ligesaa stor ro, som nogen Diogenes visstelig vilde have gjort.

For smaa regnemestere.

Skriv op en række tal saaledes, at det efterfølgende altid fordobler det foregaaende (f. eks. 2 4 8 16 32 64), og du vil i en fart kunne regne ud summen af alle tallene ved blot at multiplicere det sidste af dem med 2 og fra den derved fremkomne sum trække det første af de opstrevne tal.

f. eks. naar de forannaævnte tal benyttes:
 $2 \times 64 = 128 \div 2 = 126$. Eller: $3 \ 6 \ 12$
 $24 \ 48: 2 \times 48 = 96 \div 3 = 93$.